

Aristotel: pohvala umjerenosti)

Autor Administrator

Aristotel

Nikomahova etika (ili pohvala umjerenosti)

Budi umjeren u svemu. Ne prethjeruj ni u èemu. U dobru se ne uzvisi a u zlu ne ponizi. Ne budi ohol ali niti puzav... Odkud nam dopiru takvi savjeti koje smo upijali još kao mala djeca od svojih roditelja i uèitelja? Možda i od i ovog velikog mudraca iz antièkog doba – Aristotela

* * *

Svako umijeæe i svako istraživanje, te slièno djelovanje i pothvat, teže, èini se, nekom dobru. Stoga je lijepo reèeno da je dobro ono èemu sve teži. (...)

Buduæi da postoje mnoga djelovanja, umijeæa i znanosti, mnoge su i svrhe: lijeèništvu je svrha zdravlje, brodogradnji plovilo, vojskovodstvu pobjeda, gospodarstvu bogatstvo. (...)

Krepost je stanje s izborom, zapravo srednost u odnosu prema nama, a odreðena naèelom, naime onim kojim bi je odredio razborit èovjek. Ona je srednost izmeðu poroka, onoga prema suvišku i onoga prema manjku; a i zbog toga što poroci ili ne postižu, ili premašuju potrebnu mjeru u èuvstvima i djelatnostima, dok krepost i nalazi i izabire sredinu. Otuda, prema bivstvu te odredbi koja govori što je ona u biti, krepost je srednost, ali prema najboljem i pravednom, ona je krajnost.(...)

Na podruèju straha i drskosti srednost je hrabrost; od onih koji pretjeruju, onaj tko je takav u neustrašivosti

nema imena (mnoga su stanja bezimena); onaj pak tko pretjeruje u drskosti, taj je drzovit; onaj opet tko pretjeruje u strahu, dok mu nedostaje drskosti, taj je strašljiv; sto se tiče užitaka (...) srednost je umjerenost, suvak razuzdanost. (...)

to se tiče davanja i uzimanja novca, srednost je darežljivost, a suvak i manjak - rasipnost i krtost. U tima ljudi na oprečan način pretjeruju i manjkaju; rasipnik pretjeruje u trošenju dok manjka u uzimanju, a krtac pretjeruje u uzimanju i manjka u trošenju. (...)

to se tiče časti i nečasti, srednost je velikoduknost, suvak se naziva nekakvom nadutošću, a manjak je maloduknost. (...)

U svima je stvarima srednost hvalevrijedna, dok krajnosti nisu ni hvalevrijedne ni ispravne, nego prijekorne. (...)

to se tiče ugodnosti, one u zabavi, srednji je onaj tko je dosjetljiv, a samo je raspoloženje dosjetljivost; suvak je lakrdijaš i onaj tko ga posjeduje lakrdijaš; onaj komu toga manjka taj je nekakav prostak, a samo stanje je prostoća. to se tiče preostale ugodnosti, one u životu uopće, onaj tko je ugodan onako kako treba taj je prijateljski i srednost je prijateljstvo; onaj tko u tome pretjeruje, a bez ikakve svrhe, taj je puzav; koji pak radi svoje koristi, taj je laskavac; onaj kojemu toga manjka i u svim je stvarima neugodan taj je svadljiv i zlovoljan. (...)

Postoje tako tri raspoloženja, dva poroka (onaj prema suvaku i onaj prema manjku), a jedno kreposti, naime srednosti, koja su na neki način sva međusobno suprotstavljena. Krajnosti su oprečne srednjem stanju i jedna prema drugoj, a srednje krajnostima; tako se hrabar čovjek čini drznikom prema strašljivcu, a strašljivac prema drzniku; isto tako i umjeren čovjek čini se razuzdanim prema bešutnom, a bešutan prema razuzdanom; darežljiv čovjek prema škrcu rasipnik, a prema rasipniku škrtac.

Otuda ljudi u krajnostima guraju srednjega čovjeka jedan drugomu, pa strašljivac naziva hrabra čovjeka drznikom, a drznik strašljivcem, i slično u ostalim slučajevima. No iako su sva ta stanja tako međusobno oprečna, najveća je opreka između samih krajnosti, više nego li prema sredini; one su, naime, udaljenije jedna od druge nego od sredine, kao to je veliko od maloga i malo od velikoga nego li oboje od istoga.

Aristotel, Nikomahova etika,
Zagreb, 1982, preveo T. Ladan